

УДК 636.03:637.1

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН В ІНТЕГРОВАНІХ ФОРМУВАННЯХ АПК

**Олійник Т.Г., асистент,
Миколаївський державний аграрний університет**

Розкривається сутність інтеграційних формувань, а також визначено основні проблеми їх розвитку. Запропоновано основні напрями удосконалення економічних відносин в інтегрованих формуваннях АПК.

The essence of shapings is uncovered, and also the basic problems of their development are determined. The basic directions of improvement of the economic attitudes(relations) in shapings agriculture are offered.

Постановка проблеми. В Україні здійснюється аграрна реформа. Тому в сільському господарстві в цей час виробничу діяльність кожного окремо взятого суб'єкта господарювання внажати ефективною досить важко. Зараз вельми важливим є пошук ефективних форм. Однією з таких на даному етапі може бути інтеграція сільськогосподарських товаровиробників та переробних підприємств. Це забезпечує повніше використання виробничих потужностей, сировини і збільшення виробництва готової продукції, зміцнення економіки підприємств.

Стан вивчення проблеми. Дослідженню проблеми ефективної інтеграції в АПК присвячено наукові дослідження таких вчених як В. Андрийчука, П. Гайдученко, Т. Дудар, М. Малика, П. Саблука. Але окремі питання проблеми залишаються не до кінця з'ясованими та вирішеними. Одним з основних серед них є питання економічних відносин в інтегрованих формуваннях.

Цілі статті. Розробка напрямів удосконалення економічних відносин в інтегрованих формуваннях АПК на основі всебічного вивчення їх розвитку на сучасному етапі.

Виклад результатів дослідження. Дослідження показали, що однією з основних причин, які негативно впливають на створення і функціонування інтегрованих формувань, в сучасних умовах виступає фінансова та економічна нестабільність. Для формування ефективної ринкової економіки необхідно намагатись керувати інтеграційними процесами за допомогою економічних методів. Також треба пам'ятати, що в агропромисловому виробництві при створенні агропромислових інтеграційних структур територіальна структура сільськогосподарських і переробних підприємств незмінна і статична. Тому стратегія створення інтеграційних структур в АПК повинна в першу чергу передбачати регіональний аспект.

В таких умовах найскладнішим і найважливішим аспектом інтеграційних відносин є відносини економічні. Серед них за ступенем складності нами пропонується розглянути такі варіанти:

- 1) некомпенсовані грошові безплатні внески;
- 2) оплата послуг;
- 3) оплата продукції;
- 4) розподіл кінцевих результатів.

Для забезпечення принципу справедливості розмір внесків для інтеграційних формувань повинен визначатися спочатку як загальна сума, а потім обчислювати їх відносну величину на 1 га чи на 1 голіву тварин.

Перевагою інтегрованих структур, як правило, є те, що розцінки за надані послуги тут на 30 – 40 % нижче, ніж підприємницькі, що досягається за рахунок більш повного і раціонального використання машин та зменшення виробничих витрат. Розцінки повинні обчислюватися на витратній основі.

В результаті дослідження встановлено, що в інтегрованих формуваннях для забезпечення активного впливу інтегратора на якість продукції застосовується така форма відносин як оплата продукції, яка може здійснюватись за допомогою різноманітних інструментів – від ціни до заробітної плати. Але тут є певні недоліки, які проявляються у відірваності виробника сировини від кінцевих результатів інтегрованої діяльності. Звичайно, такий підхід послаблює конкурентоспроможність виробника сировини, і це є істотним недоліком економічного механізму.

За умови диспаритету цін, зі стратегічного погляду, було б помилковим не використати всіх можливостей, які відкриває інтеграція, переваги якої та її економічна доцільність не викликає сумнівів. Проте її розвиток поки що не набув масового поширення, що підтверджується даліми таблиці 1.

Таблиця 1

Створення та функціонування об'єктів агропромислової інтеграції в Миколаївській області в 2003 році

Інтеграційні формування	Всього об'єктів ЄДРПОУ (на 01.01.2003)	З них ліквідовано протягом року об'єктів	З них створено протягом року об'єктів	Всього об'єктів ЄДРПОУ (на 01.01.2004)
Агропромислові корпорації	5	-	-	5
Агроконсорціуми	1	-	-	1
Агропромислові концерни	11	-	1	12

Дані таблиці 1 дають нам можливість визначити, що суттєвих змін в розвитку інтеграційних структур в Миколаївській області протягом аналізованого періоду не відбулось. Господарства, які утворились продовжують ефективно працювати, але нові формування поки що також не утворились. І навіть, якщо розглянути їх розвиток в динаміці, можна зробити схожі висновки (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка створення інтегрованих формувань в Миколаївській області

Інтегровані формування	2000р.	2001р.	2002р.	2003р.	2004р.	%, темп росту
Агропромислові корпорації	6	5	5	5	5	0,96
Агроконсорціуми	1	1	1	1	1	1,00
Агропромислові концерни	12	11	12	11	12	1,00

Звичайно, для інтеграції основними принципами розвитку виступає економічна доцільність та матеріальна вигода. Таким чином, запорукою ефективного функціонування агропромислового об'єднання є виробничо-господарська діяльність з урахуванням інтересів усіх учасників інтеграції, і насамперед – її основної структурної ланки – безпосередніх виробників сировини. Адже головною причиною низької забезпеченості виробничих потужностей, наприклад діючих молокопереробних підприємств, є недосконалість механізмів розрахунків за молочну сировину, що надходять на переробку. Запущені закупівельні ціли змушують товаровиробників шукати інші, альтернативні шляхи збуту виробленої продукції – такі, як продовольчі ринки населених пунктів, вулична торгівля, посередницькі дрібнооптові структури тощо.

Проведені дослідження дають підставу стверджувати, що найбільш обґрунтованим методологічним підходом до розподілу одержаного кінцевого результату є принцип забезпечення рівновеликого капіталу на рівновеликі витрати. Тільки за таких умов можна досягти економічної зацікавленості усіх організаційно-господарських структур в інтегрованому виробництві.

Для забезпечення взаємовигідних економічних відносин учасників інтегрованих формувань необхідно вирішити наступні завдання: по-перше, необхідно визначити планово-економічні витрати на одиницю продукції при вирощуванні сировини, її переробці і реалізації готової продукції в торгівельних організаціях; по-друге, на основі розрахованих планово-економічних витрат і роздрібною ціною у торгівельній мережі необхідно встановити норму прибутку на

витрачений капітал і відповідно ціни на сировину та на продукти її переробки; по-друге, по результатах господарювання необхідно провести додатковий розподіл прибутку, який одержано за рахунок відхилення ціни реалізації від розрахункової.

Висновок. На основі проведених досліджень вважаємо, що для удосконалення економічних відносин між агропромисловими формуваннями необхідно вирішити низку питань: забезпечення максимального піднесення економіки, збільшення валового внутрішнього продукту, підвищення рівня життя населення; реального економічного обороту і фінансових потоків; забезпечення економічної безпеки; сприяння розвитку міжнародного співробітництва.

Отже, лише в рівних економічних умовах може розвиватися інтеграція виробництва, переробки і реалізації сільськогосподарської продукції. Принцип взаємовигідності виробництва на всіх його стадіях є запорукою подальшого розвитку аграрнопромислового комплексу України.

Література

1. *Ресформування та розвиток підприємств агропромислового виробництва* // за ред. П.Т. Саблука. К.: 1999. С. 350
2. *Розвиток господарських формувань і організація виробництва в аграрній сфері АПК* // за ред. М.В. Зубця, П.Т. Саблука, В.Я. Месель-Веселяки. К.: 1999. С. 296
3. *Розвиток економічних відносин в інтегрованому цукровобуриковому виробництві* / Економіка АПК, 2003р., №4.